

**MATERIÁLY K PROBLEMATICE RANĚ
NOVOVĚKÉ LITERATURY V OSOBNÍM FONDU
ALEXANDRA STICHA**

MILOŠ SLÁDEK

ABSTRACT**Materials related to the issue of early modern literature
in the personal collection of Alexandr Stich**

The paper deals with texts related to early modern literature from the personal collection of Alexandr Stich stored in the National Literature Memorial in Prague. The article briefly mentions small prints and photographs related to the mentioned issue. The author pays the main attention to Stich's manuscripts, especially unpublished articles and notes. Undoubtedly, Stich's efforts to synthesize the literary history of the Czech early modern period, which are represented in the fund only by a manuscript torso, are interesting. Stich's editorial proposals from the late 1980s, partially realized only at the turn of the century in completely different political and cultural contexts, also deserve attention. In addition to linguistic and literary methods, sociological approaches are also typical of Stich's last years. Stich remarkably foreshadowed the further development of research, after all, he himself influenced it by directing his students.

Keywords: personal fund; literary history; early modern age; baroque; renaissance

Za deset let, které uplynuly od chvíle, kdy jsem referoval o písemné pozůstalosti prof. Alexandra Sticha uložené v Literárním archivu Památníku národního písemnictví, se mnoho nezměnilo (Sládek 2014). Fond zůstává ve stejném rozsahu 119 kartonů v lito-měřickém depozitáři Literárního archivu Památníku národního písemnictví, je nezpracovaný a badatelsky přístupný jen na základě svolení dědiců a vedoucího archivu. K dispozici máme pouze rámcový akviziční soupis, který při převzetí fondu do sbírek LA PNP pořídili Václav Petrbock a Hana Klínková. V případě tak rozsáhlé písemné pozůstalosti by bylo možné se znovu, ovšem z jiného úhlu pohledu, zaměřit na tento fond jako celek, ale snad bude zajímavější věnovat se tentokrát jen jeho části, materiálům k raně novověké literatuře. Těchto materiálů není příliš mnoho, jen sedm kartonů je výhradně nebo takřka výhradně věnováno ranému novověku (kartony 22, 31, 38, 47, 66, 81, 119), ovšem další archiválie k tomuto období se objevují rozptýleně v dalších kartonech, takže celkově by raně novověké materiály zabraly cca 12–15 kartonů, tj. asi devítinu celého fondu.

Asi by nás nemělo překvapit, že většinu těchto materiálů tvoří rukopisy vlastních prací prof. Sticha, ale rukopisy cizí, přesněji kvalifikační práce a výjimečně i studie kole-

gů, které Alexandr Stich vedl nebo posuzoval. Jejich množství dokládá Stichovu intenzivní pedagogickou práci, a to zdaleka nejsou ve fondu dochovány všechny. Dnes je nalezneme v kartonech 34, 36, 37 a 66, uvedme zde přehled alespoň těch rozsáhlejších: Tilman Berger, *Autobiografie chrudimského primátora Karla Chocenského z konce 18. století jako dokument předobrozenské češtiny*, Tubinky 2000; Karel Černý, *Jezuitská kolej v Klatovech na počátku 18. století ve světle deníkových zápisů ministrů koleje*, České Budějovice 1999; Denisa Červenková, *Píseň svatého Jana od Kříže*, Praha 1997; Kamil Činátl, *Antonín Jan Václav Vokoun (Biografická sonda do českých dějin 18. století)*, Praha s. d.; Zuzana Hajzmanová, *Rozbor barokního textu z hlediska dobové normy. M. V. Štajer, Postila katolická*, Praha 1999; Vladimír Koblížek, *Jazyk česky psaných administrativních textů z 1. poloviny 18. století*, Praha 2002; Pavel Kosek, *Spojovací prostředky v češtině období baroka*, Ostrava 2002; týž, *Stylový a jazykový rozbor kázání Damascena Marka*, Brno 1995; Ondřej Koupil, *Překlad části Rosovy Čechořečnosti s úvodem a komentářem*, Praha 1996; Jan Kvapil, *Ze zahrádky do Zahrady aneb Od Hortulu animae k Štěpné zahradě Martina z Kochemu (utváření modlitební knihy barokního typu)*, Ústí nad Labem 2001; Jaromír Linda, *Historia urbis Plsnae a Jan Tanner*, Plzeň 1993; Jan Linka, *Český překlad životů svatých Petra Skargy aneb Tvorba Šebestiána Vojtěcha Scipiona*, Varšava 1998; Jan Linka, Jan Kvapil (eds.), Nitsch D.: *Hodinky zlaté Bohmila na způsob hodinek o lásce Boží*, Praha s. d.; Radek Lunga, *Kapitoly ze života kněze a kazatele Ondřeje de Waldta (1683–1752)*, Praha s. d.; Pavel Mareš, *Staré paměti kutnohorské Jana Kořínka v dvojím vydání*, Praha 2002; Daniel Nečas, *Jazykový a lingvo-literární rozbor Postily Matěje Václava Šteyera*, Praha s. d.; Filip Outrata, *Vavřinec Benedikt Nudožerský jako kulturní typ*, Praha 1999. Většina uvedených studií je ovšem dnes přístupná v elektronické podobě, případně v archivech jednotlivých fakult a univerzit.

Poměrně početně jsou mezi materiály k raně novověké literatuře zastoupeny také tisky. Týká se to jak xerokopii a výjimečně i separátů některých tiskem vydaných Stichových prací, tak i novinových výtisků se Stichovými popularizačními články, v nichž se někdy raně novověké literatuře přímo věnuje (například o Antonínu Koniášovi nebo o vydání Kalistova *Století andělů a dáblů*), nebo se jí alespoň částečně dotýká (*Kopací míč Jungmann*) (Stich 25b; 81a). Tisky tohoto typu nemají pro budoucí badatele zásadní význam, i v tomto případě platí, že naprostá většina Stichových tištěných prací je dnes dobře dosažitelná elektronicky. Pozoruhodná je edice železnobrodských pašijových her z 18. století od Romana Schmidta, kterou Alexandr Stich v roce 2000 lektoroval (Stich 88a). V kartonech 28, 51, 83, 85, 89 a 98 je uloženo velké množství separátů věnovaných barokní literatuře a kultuře, které dostával Stich od svých kolegů a přátel (práce Josefa Hanzala, Kláry Homerové, Michaely Horákové, Milana Kopeckého, Karla Kučery, Jana Kumpery, Jiřího Mikulce, Jaromíra Lindy, Julie Novákové, Václava Petrboka, Eduarda Petřů, Jaroslava Poráka, Martina Svatoše, Josefa Vintra a mnoha dalších).

Fotografií není ve fondu uloženo mnoho, nicméně ty, které jsou věnovány starší literatuře, dobře dokládají Stichovy zájmy v osmdesátých a devadesátých letech. Asi nejcněnější jsou fotokopie dobového, nikdy nepublikovaného českého překladu části Tannerových dějin města Plzně, které Stichovi dodal jako přílohu ke své studii Jaromír Linda (Stich 71;103). Za zmínku stojí i fotokopie svatobernardských kázání z kláštera v Plasích, xerokopie tří rukopisů Štěpána Lautschka z Banské Štiavnice, Vodňanského tisku *Theatrum mundi*, *Gramatiky české* Matouše Benešovského, Manniho *Věčného pekelného žaláře*

a fotokopie Pitrova rukopisu *Původ a začátek křížové cesty* (většina zmíněných fotokopií opět pochází od Jaromíra Lindy a souvisí s vesměs nerealizovanými snahami obou badatelů) (Stich 22a; 81b; 31a). O Stichově zájmu o období přelomu baroka a raného obrození svědčí fotokopie části postily Leopolda Fabritia *Mravná naučení na všechny veřejné neděle* z roku 1761 s připojenými fotokopiemi edičního pokusu Ignáce Bečáka z let 1886–1887 (promluva na druhou neděli po Devětníku). Alexandr Stich si na fotokopie tisku z 19. století poněkud netradičně vpisoval korektury, které reagují na razantní Bečákovu modernizaci textu, takže je možné uvažovat o zařazení této složky při zpracování fondu též mezi rukopisy vlastní (Stich 88b).

Nejcennější pro poznání Stichova pohledu na raně novověkou literaturu je pochopitelně oddíl rukopisů vlastních (v nezpracovaném fondu dosud samostatně nevyčleněný). Nalezneme zde většinu jím publikovaných studií a článků, mnohdy hned v několika verzích. Bohatě jsou zastoupeny zejména přípravné materiály a první verze textů k tematice mdloby, krvavého potu, rytířství (*rytěřování*), prsů, laktace, lebky, studie *Magnet a pelikán*, různé verze Kořínkových *Starých pamětí kutnohorských*, přípravných materiálů a prvních verzí textů k osobnosti a dílu Josefa Bonaventury Pitra i k připravovaným a nakonec v celku nepublikovaným studiím o Josefu Mirovitu Královi a o tematice pomsty (Stich 25a; 54). Výjimečně se z poznámek dozvídáme bližší souvislosti práce s textem, např. na jedné z posledních verzí Kořínkových *Starých pamětí* je u rejstříku připsáno (zřejmě rukou Radka Lungy): „Kolace s originálem se Stichem 7. 8. 1998 v Prádle v hospodě“ (Stich 47, 1). Zejména v kartonu 22 nalezneme i klasická rukopisná excerpta, především z Kochemova *Velikého života*, z *Nebekliče*, z anonymní *Země dobré*, z kazatelů Řehoře Tučka a Františka Matouše Kruma, z Balbínova *Života svatého Jana Nepomuckého*, z *Kazatele domovního* Jana Konečného, z Tannerova *Života a ctností P. Albrechta Chánovského*, z Třanovského kancionálu, z Koniášovy *Cithary Nového zákona*, z kramářských písní, ale i z Kalistovy edice *Z legend českého baroka* (Stich 22b). Získáváme tak alespoň částečný přehled o pobělohorských dílech, kterým Stich věnoval zásadnější pozornost. Zda uvedené Stichovy rukopisy o raně novověké literatuře vytvoří po zpracování fondu jeden celek, není jisté, záleží na budoucím zpracovateli, zda v oddíle rukopisů vlastních vyčlení či nevyčlení tematické celky, nebo jen seřadí rukopisy bez ohledu na tematiku abecedně dle názvů, případně zda bude některé první verze rukopisů pokládat za pracovní materiály a zařadí je podle zásad pro zpracování osobních fondů až na konec oddílu rukopisů vlastních.

Z hlediska doby vzniku jsou všechny materiály k raně novověké literatuře ve Stichově fondu zastoupeny značně asymetricky, ty nejstarší můžeme časově zařadit do osmdesátých let, naprostou většinu pak do posledních 10–12 let zůstavitelova života, z prvních let jeho badatelské práce tu není k ranému novověku vůbec nic. Jistě to není náhodné. Dle sdělení Jaroslava Meda neměl Stich ještě v šedesátých letech k pobělohorské literatuře žádný výraznější vztah. Situaci prý změnily až některé barokní tisky, kterými Med ve volnějších chvílích v sedmdesátých letech zásoboval svého přítele a bývalého spolužáka z fakulty. Vzpomínka zazněla až v listopadu roku 2016, vzhledem k nespolehlivosti lidské paměti mohla být poněkud upravená či časově posunutá. Ať už se Alexandr Stich k barokní literatuře dostal jakkoli, na počátku osmdesátých let uvedl svému bývalému učiteli, tehdy již vážně nemocnému Janu Blahoslavu Čapkovi, na otázku, čemu by se chtěl v dalších letech věnovat, právě problematiku jazyka a literatury středního období. Prý se

to tehdy u Čapka nesetkalo s příliš kladnou odezvou. I tuto informaci ovšem mám jen z ústního podání, Alexandr Stich se o posledním setkání s jedním ze svých učitelů zmínil v květnu 2001 v jedné z pražských restaurací.

Hlavní Stichova pozornost jednoznačně směřovala k vazbám mezi světem barokní literatury a literaturou, případně jazykem národního obrození. Sám o tom píše ve studii *Rytíř (a loutna)*, vzniklé již roku 1985 pro konferenci *Kultura šporkovského prostředí a její vyznění*, že se svým příspěvkem chce dotknout některých velice závažných a podstatných otázek, kterými je spoluurčováno naše nazírání na literaturu a širě kulturu předobrozeneského období. A formuluje dvě klíčové otázky:

1. Je česká literatura zcela diskontinuítní, tj. zeje mezi literaturou novou, formovanou obrozením, a literaturou starší propast, vývojový hiát, nebo je literární realita složitější, diferencovanější, a můžeme tu shledat i závažné prvky navazování a tvůrčího vyrovnávání se? [...]
2. Je česká kultura zvláště 18. století zcela anomální, nevyvážená v tom, že na jedné straně se bouřlivě a plodně rozvíjela umění neverbální, hudba a výtvarné umění i architektura, a na druhé straně absentovala kultura slovesná (vyjímajíc snad anonymní slovesnou tvorbu folklorní) – a že tedy ona umění neslovesná neměla žádný pandán literární, s nímž by byla v kontaktu, jemuž by dávala podněty, popřípadě z něho podněty dostávala? (Stich 44, 1)

Odpovědi na tyto dvě otázky jsou úzce spojeny nejen se Stichovou studií o rytíři a rytěřování, ale i s jeho rozbory dalších motivů, jakými jsou již zčásti zmíněné lebka, magnet, pelikán, prsy, laktace, osten, střeva milosrdenství apod. Stich si záměrně vybírá příznačné, byť mnohdy poněkud exkluzivní motivy frekventované ve starší literatuře a sleduje jejich ztvárnění i fungování v literatuře pobělohorské doby a v době obrozené. Mnohdy záměrně dává přednost takovému motivu, který v osvícenství a v obrození absentuje (prsy, laktace) – a tak má příležitost sledovat jeho dočasný zánik, případně získává podněty k tomu, aby některá obtížně zařaditelná díla přiřadil buď k pozdnímu baroku, nebo naopak k ranému obrození. Při výkladech ovšem směřuje k cílům značně širším a obecnějším, než je fungování jednoho motivu, v zásadě hledá odpovědi na výše uvedené otázky včetně mnoha dalších, s nimi souvisejících problémů. Mnohdy neodpovídá zcela jednoznačně, ale nakonec po důkladné analýze v případě první otázky opakovaně svědčí ve prospěch závažných prvků navazování a tvůrčího vyrovnávání se. Na druhou otázku v jednom aspektu nemusel dlouho hledat odpověď, už v osmdesátých letech nacházel v jazykově české literatuře (zejména homiletické) dostatek exkluzivních motivů i mimořádná díla hodnotou v řadě ohledů srovnatelná s předními díly barokního výtvarného umění nebo hudby. Určitou asymetrii či nevyváženost ve svých pracích ale českému literárnímu baroku přiznává, a to jak v porovnání s ostatní literární Evropou, tak s domácím výtvarným uměním. Tuto asymetrii shrnuje do čtyř bodů:

1. Redukce souboru tvůrčích osobností z hlediska jejich sociálního statusu (mezi českými pobělohorskými spisovateli zásadně chybí šlechta a až na vzácné výjimky i měšťané). Česká literatura je – jak často opakuje v popularizačních statích – v podstatě kněžská.
2. Redukce obce recipientů či konzumentů literárních děl (dle Sticha pouze část střední vrstvy [maloměstská] a část inteligence). Oproti tomu mezi recipienty výtvarných děl

náležely všechny vrstvy obyvatel, klíčovou roli v případě výtvarného umění sehrávala šlechta.

3. Redukce žánrová a tematická (velké rozdíly v porovnání s Polskem a Německem, u nás chybí světský román, velké drama, světská poezie erotická nebo společenská).
4. Redukce či takřka absence milostné poezie vyššího slohu (na rozdíl od Uher včetně Slovenska) (Stich 38a, 2).

Pokud se týká vývojového hiátu mezi barokem a obrozením, ve studii *Tři kapitoly o českém baroku* upozornil Stich, že s koncepcí baroka jako období, které počítá s prvky kontinuity českého vývoje, přišel již roku 1884 v próze *Sousedé* Alois Jirásek, jenž tak anticipoval koncepci baroka vypracovanou ve třicátých letech Kalistou, Vašicou a dalšími. Jirásek se tak ve Stichově pojetí stává mimořádnou osobností české prózy, na rozdíl od jiných alespoň v některých dílech nepopularizuje cizí myšlenky o české historii, ale tvoří svůj vlastní, osobitý obraz o ní (Stich 1981). K problematice se podrobněji a v souznění se Stichovým názorem vyjádřila v nedávné době Ivana Čornejová. Jiří Mikulec upozornil, že v *Temnu* Jirásek daleko více respektoval dobová apriorní schémata a černobílé kontrasty (Čornejová 2022; Mikulec 2022). Podíváme-li se ovšem na problém z širšího úhlu, pak Sticha přitahuje nejen Jiráskův pohled na pobělohorskou společnost, ale i druhý život českého baroka jako široký komplex problémů a proměn historického myšlení české společnosti 19. a 20. století. Svým způsobem je tento zájem přirozený a pochopitelný po tak dlouhém období, ve kterém byl literární barok zavrhován, případně marginalizován. Uvádím tu ovšem věci známé, vycházející z publikovaných prací, navíc je zmiňuji z prostorových důvodů značně stručně, a tedy zcela jistě i bez veškerých důležitých souvislostí.

Pozornost bezesporu zasluží Stichovy interdisciplinární přístupy, které se rozvinutě projevovaly zvláště v jeho pracích o literatuře středního období. Běžně se setkáváme s charakteristikou Stichových prací jako lingvoliterárních, přičemž autor využívá i metod běžných v historických vědách. To rozhodně nechci vyvracet. Zároveň v jeho studiích nacházíme i výrazné stopy sociologických přístupů, snad pod vlivem prací prof. Karla Krejčího (na kterého mimochodem občas rád vzpomínal a upozorňoval na rostoucí zájem o jeho dílo v devadesátých letech). Například ve studii o Šimonu Lomnickém a jeho *Kupidově střele* mj. poznamenává, „že plně odhalená erotická a sexuální tematika obvykle tak či onak reaguje na pocit společenské krize, na tušení, že člověk je společenskými poměry, tabu, příkazy chycen do pastí, spoután“. Podle Sticha tak z *Kupidovy střely* zaznívá „tušená předzvěst krachu stavovské společnosti“ (Stich 119a, 7). Podobně ve studii o prsech, laktaci a incestu píše o tom, jak pobělohorská literatura potvrzovala dané společenské uspořádání, ale zároveň velmi bedlivě pozorovala, zda se v této dané společenské struktuře vztahy nenarušují, zda se potřebná rovnováha nevychyluje zcela jednoznačně ve prospěch vrstev mocných a majetných (Stich 119b, 8). A mohl bych uvést další a další příklady.

V drobném příspěvku *Současná mladá česká barokistika* navrhl Stich čtyři body či požadavky, jejichž realizace by pro další budoucnost výzkumu jazyka a literatury raného novověku či střední doby byla žádoucí:

1. Vědecký slovník češtiny střední doby (1500–1770, resp. 1820).
2. Lexikon české literatury střední doby, případně celé starší literatury.
3. Výbor z české literatury střední doby, navazující na reprezentativní výběry staročeské.
4. Široce pojatá bibliografie literatury o češtině a písemnictví českých zemí v raném novověku (Stich 31b, 8).

Pokud je mi známo, ani jeden z uvedených bodů se nepodařilo v plné míře realizovat. Druhý bod úzce souvisel s výběrem jmenných hesel *Lexikonu české literatury*. V posledních svazcích se podařilo alespoň částečně tyto mezery vyplnit, mj. zásluhou Václava Petrboha. Třetí bod, reprezentativní antologie z raně novověké literatury, se projednával v září roku 2012 na otevřené schůzi (tzv. kulatém stole) staročeského oddělení Ústavu pro českou literaturu AV, příprava antologie byla prozatím zamítnuta s poukazem na nedostatečnou probádanost bohemikální literatury raného novověku. Snad pouze čtvrtý bod se v současnosti daří realizovat zásluhou téhož ústavu, ovšem v poněkud jinak koncipovaném rámci.

Méně známé Stichovy návrhy, zaměřené k potřebám a výběru čtenářských edic pobělohorské literatury, se snad podařilo realizovat podstatně lépe, byť ne v úplnosti. Sumární návrh nebyl, pokud vím, nikdy otištěn, není datován, ale protože v něm Stich uvádí ve své adrese ulici Lidových milicí (od roku 1990 opět Legerova), vznikl nejpozději v časném jaře 1990, ale pravděpodobněji v letech 1987, 1988 nebo 1989. Dochovaná kopie není adresována konkrétnímu nakladatelství, ve fondu je vložena mezi přípravný ediční materiál. Pod pracovním názvem *Pětkrát Bernard* se tu skrývá návrh na vydání čtyř v baroku jednotlivě vydaných svatobernardských kázání z Plas a jednoho kázání ze sbírky svátečních kázání, konkrétně je to *Sladký trojlístý jetel* Jiřího Jana Libertina z roku 1713, *Počestná hádka, pobožná vádka* od téhož autora z roku 1720, další Libertinův text nazvaný *Svatý jeden mnohonásobný* z roku 1721, dále slavné kázání Antonína Jana Vokouna *Roztrhaný šat svatého Bernarda*, vydané poprvé roku 1731 a ve druhém vydání 1754, a svatobernardské kázání dominikána Řehoře Tučka vyňaté z jeho sváteční postily z roku 1768. Jak Stich zdůrazňuje, uvedený soubor by se mohl stát podstatnou složkou širšího edičního záměru nově pojmut a vysvětlit proud domácí barokní česky psané prózy. Vedle edice homilií je třeba dle návrhu vydat i *Staré paměti kutnohorské* Jana Kořínka, o čemž prý v té době vážně uvažovalo nakladatelství Československý spisovatel, rozsáhlejší výbor z *Velikého života Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista* od Martina z Kochemu a anonymní *Zemi dobrou, to jest zemi českou*. K tomu Stich dodává:

Celá tato čtveřice by nepostrádala značnou čtenářskou přitažlivost pro vyspělé publikum, a zároveň by obsahovala i podněty odborné (pro pojmání jazykového a literárního vývoje v daném období, pro vytvoření materiálové základny k slovníku češtiny nové doby). (Stich 31c, bez paginace, vložený list)

Ve strojopisné podobě měl tehdy Stich takřka hotovou jak edici Vokouna, tak Tučkovo kázání a snad i první verzi Kořínka. Při zpětném pohledu není obtížné zjistit, že za uplynulá léta se podařilo vydat jak Kořínkovy *Staré paměti kutnohorské*, tak anonymní *Zemi dobrou*, Kochemův *Veliký život* byl vydán nikoliv ve výboru, ale v úplnosti, z Bernardovských kázání však novodobou tiskařskou čern spatřilo pouze Vokounovo kázání (v edici Martina Valáška) s vynikající studií Jiřího Homoláče, Kamily Karhanové a Terezy Hulíko-

vé, Libertin je sice relativně často zmiňován, ale uvedené texty dosud nevyšly (a dokonce nejsou dosud ani v databázi www.Knihopis.naskenovany), nymburský dominikán Řehoř Tuček stále patří mezi zapomenuté autory, a jeho poslední velká česká barokní postila tak stále představuje velkou badatelskou i ediční výzvu (Kořínek 2000; Země dobrá 1998; Kochem 2007; Vokoun 2003; Homoláč et al. 2003).

Stichovy úvahy o české kultuře a společnosti 17. a 18. století asi nejlépe dokládá nedatovaný poznámkový blok, popsáný na 48 stranách z větší části v hospodě U Černého vola (podle autorovy poznámky na s. 41). Zastávím se u tohoto textu poněkud dále, protože pokud je mi známo, nebyl publikovaný. Přestože Stich na začátku píše, že bude vycházet z kritérií jazykových, věnuje se českým kulturním dějinám daleko více z pohledu sociologie a historie než v jiných svých textech. Pro Sticha byly vždy důležité dobové paralely s jinými zeměmi a etniky žijícími v podobných podmínkách, i zde opakovaně srovnává české země s kulturním prostorem jazykově německým a polským.

Úvodem zdůrazňuje mocenské proměny po Bílé hoře. V letech 1620–1640 byla v jeho pohledu zlikvidována kulturotvorná společenská vrstva vycházející z měšťanského a mnohdy i z nižšího prostředí. Dobové české společnosti na rozdíl od Polska chybí dvůr, literárně tvůrčí šlechta a měšťané i interní kulturotvorné napětí, které v německých zemích dle Sticha obstarával neustálý kontakt a konflikt katolicismu a protestantství. Čechy si stejně jako Polsko v 17. století prošly rekatolizací. České etnikum stálo po roce 1621 mimo mocenské struktury, bylo zřejmě velice kulturně ctižádostivé, a tuto ctižádost vlilo do své kněžské inteligence. Ta se mohla opřít nejen o vrstvy neprivilegované, ale i o oslabenou inteligenci měšťskou. Tak se vývoj po Bílé hoře u nás ve srovnání s okolními zeměmi dál značně anomálně. Zatímco před rokem 1621 dominovala v tvořivé jazykově slovesné aktivitě světská inteligence vzešlá z utrakvistické univerzity za iniciativní pomoci bratrských vzdělanců, po roce 1621 se ujala této role katolická inteligence kněžská, zvláště řádová, prioritně jezuitská, mnohdy zdůrazňující svůj měšťanský původ.

Neprerušila kontakt s předchozí tvorbou nekatolickou ani s hodnotami vzniklými v emigraci, třebaže jejich ideové principy pochopitelně odmítala. Zvláštnost české situace v porovnání s poměry v zemích německých, v Polsku i Uhrách tkvěla v tom, že slovesně tvořivá aktivita se nesla bez intimního dotyku s vrcholnými mocenskými vrstvami světskými, stručně řečeno, přes velké výkony a zásluhy, které tyto vrstvy získaly ve sféře tvorby neslovesné, jejich podíl na kulturní tvorbě jazykově slovesné byl téměř nulový. A co je zvláště významné: sterilní zůstala tato vrstva obecně, tj. i v tvorbě jazykově německé, francouzské, italské, španělské, latinské. [...] Toto selhání moci vůči jazykově kulturní tvorbě země poškodilo obě strany – ještě K. Havlíček v letech 1848–50 se snažil tento stav změnit, leč marně. Je charakteristické, že velký politik Clam-Martinič byl v druhé polovině 19. století pouze spojenec Riegrův a staročechů, nikoli integrální součást českých politických skutků ve stylu Czartoryských, Esterházyů atd. (Stich 43, 42–45)

Přesahy do světa české společnosti 19. století zmíněné v závěru úryvku jsou pro Sticha typické, v kulturních a literárních dějinách 19. století se vždycky cítil poněkud jistěji, pokud to bylo možné, nikdy neopominul naznačit, jak problémy či specifika české pobělohorské společnosti přerůstají do 19. století, nebo se v nové době transformují.

Stichovy obavy z předčasné syntézy, která není podložena řadou analytických studií, se nejvíce projevíly při přípravě kapitol věnovaných baroku a obrození pro přehledovou

studii *Česká literatura od počátků k dnešku*. Jak známo, Stich se se svou kapitolou o barokní literatuře opozdil natolik, že redakce nakonec pověřila Jana Lehára, aby příslušnou kapitolu napsal sám, a následně ji připojila za Lehárovy kapitoly věnované středověké a humanistické literatuře. O Stichově váhání při psaní syntetizujících textů, byť asi v jiné souvislosti, svědčí mj. doslovný přepis Stichova vystoupení v Dobrši roku 1999, který ze zvukového záznamu pořídil Radek Lunga. Stich tehdy na konferenci zaměřené na osobnost a dílo O. F. de Waldta úvodem řekl:

Ráno tady říkal pan Křešnička, že to je pro takového člověka, který se tím nezabývá, taková doba nejasná, tajemná, nezfetelná. Já se přiznám, že v tomto jsem s ním vřele souhlasil, trápím už se jistou dobou tlustými skripty o tom období a pořád je nemůžu dopsat, poněvadž nevím. Nevím, vždycky už se mi něco zdá poměrně jasné, a pak zase se ukáže, že to zdaleka není tak jasné atd. (Stich 31d, 1)

Z připravovaného Stichova přehledového textu věnovaného pobělohorské literatuře se dochovaly jen fragmenty podkapitol nazvané *Biblický překlad a péče o jazyk*, *Nábožensko-vzdělávatelná literatura*, *Barokní kazatelská próza*, *Barokní divadelnost a barokní divadelnictví* a *Barokní dějepisectví a historická podání*. Je možné, že i výše zmíněný text z poznámkového bloku měl být částečně využit pro tuto kapitolu jako úvod do problematiky. Texty některých podkapitol jsou ve fondu zastoupeny ve dvou verzích, podkapitolu o kazatelství doplňují excerpta. Vše je vloženo do desek, na nichž vévodí jen strohý pracovní název *Baroko*. Marginálně text doprovázejí korektury psané Stichovým rukopisem, k nim jsou rukou Jana Lehára doplněny obsahové lektorské poznámky. V nich Stichovi naznačoval, že až příliš propojuje výklad o literatuře dané doby s její daleko pozdější recepcí, že postupuje nesystematicky apod. To pochopitelně ještě zvyšovalo Stichovu nejistotu ohledně výsledné podoby textu (Stich 38b).

Podkapitola *Biblický překlad a péče o jazyk* zřejmě není úplná. Po obecném úvodu Stich zdůrazňuje význam starších biblických překladů: uvádí, že vysoké jazykové úrovni *Bible kralické* si vážili i sami jezuitští autoři, v doplňujícím textu ovšem poznamenává, že při rekatolizačním procesu byla více využívána *Bible Melantrichova*. Následuje výklad o jazyku *Bible svatováclavské*, který je pro Sticha odrazovým můstkem k pasážím věnovaným dobovému zájmu o český jazyk. Na Sticha až mimořádně stručně je tu představen Štajerův *Žáček* a Konstancův *Brus jazyka českého*, relativně více prostoru tu snad dostala jen Rosova *Čechořečnost* se zdůrazněním barokního slavismu (a s malým přesahem až k Janu Kollárovi). Pouze v rukopisném náčrtu se dochoval relativně obsáhlý text o Jandytově *Grammatice* z roku 1704. Podobně stručný je text kapitoly o nábožensko-vzdělávatelné literatuře. Úvod je věnován tradici tohoto typu literárních děl v českém prostředí. Stich tu jen stručně zmínil jméno Jiřího Fera Plachého, ale zřejmě již nestačil doplnit nic bližšího, podobně heslovitě si tu poznamenal Jestřábského *Kazatele domácího* z roku 1709. Zdůrazňuje množství děl zařaditelných do této skupiny, formou sondy představuje dvě pro čtenáře relativně dobře dostupná díla, Manniho-Štajerův *Věčný pekelný žalář* (kde zdůrazňuje středověkou tradici) a *Zlatý nebeský klíč* Martina z Kochemu. Stručně pak zmínil modlitební knížky náboženských bratrstev, z nich pro velmi stručné představení vybral *Vítězoslavnou Judit* od Josefa Bonaventury Pitra. Závěrem zmiňuje kontinuitu modlitebních knih až do obrozenské doby včetně vzniku nových obrozenských sbírek

modliteb (M. D. Rettigová). O zobecnění se v uvedených dvou podkapitolách pokouší spíš výjimečně, zobecňující pasáže snad měly vzniknout v druhé etapě příprav.

Poněkud propracovanější jsou zbývající texty určené do syntézy. Podkapitolu nazvanou *Barokní kazatelská próza začíná slovy*:

Pro dnešního člověka je dost obtížné vžít se do kulturní situace, kdy byl právě tento žánr pokládán za nejdůležitější, nejmávanější a nejpřitažlivější literární útvar. V barokním období však tomu bylo právě tak. „Vymyšlené“ příběhy a příhody neexistujících osob byly pokládány za čtení vhodné pro nedospělé a pro lidi bez závažnějších životních zájmů a záměrů, zatímco kazatelská próza uspokojovala potřebu přemítat o životě, hledat jeho hlouběji ukrytou podstatu a čerpat posilu i útěchu pro těžké životní chvíle. (Stich 38b, 1)

Tento pozoruhodně zformulovaný úvod odpovídal tehdejšímu stavu poznání české homiletiky, dnes jsme dospěli k závěru, že naprostá většina postil nevnikala jako četba určená lidovým čtenářům, ale jako návod pro kolegy méně zkušené a příliš zaměstnané, lidovou četbou se mnohé náročnější postily stávaly až v době 19. století, tedy v období, které Stich znal podstatně lépe a kde se toto čtenářství dá daleko zřetelněji zachytit. Kázání Stich rozděluje na texty vykládající perikopu, na výklady věroučných a morálních problémů (dnes bychom řekli tematická kázání) a na kázání vycházející z životů svatých, z hlediska rozsahu rozlišuje nedělní a sváteční postily a jednotlivě vydaná kázání. Zmiňuje pečlivé a náročné přípravy barokních kazatelských textů, jejich úpravy pro tisk i případy, kdy texty nebyly nikdy předneseny a získaly jen podobu tištěnou. Některá kázání představuje jako typické ukázky barokního gongorismu a marinismu (dnes bychom je označili jako konceptuální kázání, případně tematická kázání s konceptuálními prvky), zdůrazňuje vazby na starší kazatelskou tradici včetně Husa a Rokycany. Stručně zmiňuje strukturu jednotlivých promluv a vysvětluje význam, původ a způsob užití exempl. Poněkud problematicky poukazuje i na význam životních zkušeností pro jejich podobu, jak dnes víme, tyto memoráty sehrávaly v 17. a v první polovině 18. století jen minimální roli. Stručně se věnuje i jazykové stránce kázání, některá dlouhá souvětí navazují na tradice humanistické češtiny, jiné texty užívají živý, mluvený jazyk své doby, dobová přísloví, jazykové hříčky, obrazná pojmenování a složitě budované obrazové komplexy, vysvětluje i pojem barokní emblém. Uvědomuje si, že text je určen především středoškolákům a laickým zájemcům o literaturu, proto se záměrně vyhýbá obtížnějším termínům, a pokud je použije, vzápětí je většinou vysvětlí. Závěrem poznamenává, že česká kazatelská próza vznikla a rozvíjela se v kontaktu s literárním děním v jiných jazycích, především v latině a němčině, přitom kazatelé „dokázali svým dílům vtisknout ráz typicky český obsahem, literární a jazykovou atmosférou i zaměřením“ (Stich 38b, 4). V dalším textu chtěl uvést několik typických příkladů postil i jednotlivě vydaných kázání. Z připojených poznámek se zdá, že mezi vybranými měli být kazatelé Bohumír Hynek Josef Bilovský, Ondřej František de Waldt, František Matouš Krum, Antonín Jarolím Dvořák z Boru a Tomáš Xaver Laštovka, tedy vesměs autoři, jejichž díla byla dostupná (byť někdy obtížně) v novodobých edicích.

Asi nepřekvapí, že podkapitolu *Barokní divadelnost a barokní divadelnictví* uvedl Stich odkazem na svůj oblíbený úryvek z Kochemova *Velikého života*, ve kterém Ježíš po svém nanebevstoupení předvede Otci své působení a smrt v pozemském světě jako velkole-

pé představení. Divadelnost podle Sticha provázela lidský život všech vrstev společnosti od počátku do konce, pronikala církevní život, státní a veřejné děje, školní vyučování i každodenní život chudých lidí v zapadlých městečkách a vsích. Nebyl by to Stich, aby na tomto místě nepřipomněl Jiráskovo *Temno*, zahájené slavností korunovace Karla VI. a ukončené pražskými slavnostmi při kanonizaci Jana Nepomuckého, tedy zarámované slavnostmi s divadelními prvky. Divadelní rámec měly ve Stichově výkladu i kázání, misie, procesí, poutě, křížové cesty; i prostí lidé vkládali divadelní prvky do významných okamžiků svého života. Zároveň se u nás rozvíjelo vlastní divadelnictví, i když jen v některých oblastech. Nejenže v Čechách zcela chybí dvorské divadlo, ale i takové šlechtické scény, které by dávaly podněty literatuře psané česky, chybí osobnosti dramatiků, jaké má dobová literatura španělská nebo francouzská; šlechtické vrstvy uspokojovaly své potřeby v tomto směru v latině, němčině a v italštině. O to větší důraz klade Stich na školské divadlo, které v jeho výkladu vyrůstá ze starších domácích tradic. Zmiňuje náměty školských her, jejich pedagogický význam i využití ve světě domácím katolickém i protestantském. V duchu poznatků z konce 20. století poznamenává, že texty školských her máme k dispozici většinou jen v synopsích. Stranou nemohl ponechat lidové divadlo, z něj stručně zmiňuje Václava Františka Kocmánka, *Komedii o turecký vojně* a *Selskou rebelii*, následuje výčet dalších her včetně *Rakovnické hry vánoční*, dorotských her a hry o sv. Janu Nepomuckém. U lidového divadla chybí jakékoliv zobecnění, snad jej ještě autor chtěl doplnit. Z profesionálního divadla se stručně věnuje zahraničním kočovným společnostem italským, anglickým a německým, italské *commedii dell'arte* s typizovanými figurami a divadlu V Kotcích jako první stálé divadelní scéně s vlastní budovou a zařízením. Tak se dostává až k prvním jazykově českým obrozenským či osvícenským hrám, ke *Knížeti Honzíkovi* a k opeře *Zamilovaný ponocný*. V závěru této kapitoly se zcela výjimečně (alespoň pokud se týká dochovaných textů) dostává i na Slovensko, zdůrazňuje starší dramatiky původem ze Slovenska (Kyrmezer, Tesák Mošovský) i skutečnost, že díla dramatiků ze Slovenska z přelomu 18. a 19. století se dochovala jen v rukopisných sbornících.

Podkapitola *Barokní dějepisectví a historické vyprávění* je sice materiálově bohatá, zůstala však nejen nedokončena, ale na rozdíl od dalších podkapitol se nachází i ve vzájemně nepropojených fragmentech. Úvodem Stich vysvětluje, že dějepisná literatura byla ve starším období součástí té literatury, kterou dnes nazýváme krásnou, tedy že historický materiál v těchto textech není zpracováván co nejpřesnější vědeckou kritickou metodou, ale že je vlastně odrazovým můstkem pro účinný literární výkon, jehož nezbytnou součástí jsou i postupy umělecké a řečnické prózy. Poznamenává, že hlavním zdrojem informací a uctívaným zdrojem inspirace byla v tomto období stále *Kronika česká* Václava Hájka z Libočan. Česká dějepisná literatura tohoto období musí reagovat na opakované útoky z katolického západu, „který líčil Čechy jako národ mimořádně silně zasažený duchem kacířství, a proto i mravně podezřelý a zkažený. Proto má česká dějepisná literatura té doby v sobě mnoho prvků obranných, apologetických, a zároveň oslavných, panegyrických“ (Stich 38b, 1). Autory dějepisných prací charakterizuje především generačně, narodili se v prvních letech po stavovském povstání a tvořili v druhé polovině 17. století. Spojuje je absolutní, nekritické odsuzování husitství a domácího protestantství, tradice hledají v počátcích českého křesťanství a v době Karlově. V dalších fragmentech textu píše o Balbínově *Rozpravě* jako o díle historickém a zároveň umělec-

kém a publicistickém, jež „dosahuje zvlášť silného účínu tam, kde se mění v osobní projev řečnického slohu, který se blíží starozákonním textům proroků, lkajících nad úpadkem doby a volajících, aby se lidé vzpamatovali a postavili se proti nebezpečím, která ohrožují je i budoucí generace“ (Stich 38b, bez paginace). Bohužel tu není ani slovo o rané novověkých obranách v literatuře italské, francouzské a německé, snad je sem chtěl Stich později doplnit. O ostatním Balbínově díle se Stich vyjádřil jen velmi stručně. Naprostým torzem zůstala pasáž o Tomáši Janu Pešinovi. Jiřího (Georga) Krugera pak připomněl především pověstí o Hostýnu a Jaroslavu ze Šternberka, s tím Stich opět spojil exkurz do literatury obrozenské (*Rukopis královédvorský*, Lindovo drama *Jaroslav ze Šternberka*). Jistě nepřekvapí, že v této kapitole věnoval pozornost i barokním dějinám měst, jednak Tannerovým dějinám města Plzně, u kterých zdůrazňuje autorovu tendenci ukázat, že Plzeň je druhé nejdůležitější město království, jednak – a především – Kořínkovým *Starým pamětem kutnohorským*. Stručně se zabývá Kořínkovými prameny a zdroji i jeho osobními zkušenostmi z dolů a znalostmi hornického slangu. Relativně dost prostoru věnuje autorovým aktuálním společenským a politickým tendencím, stejně jako Balbín i Kořínek chválí tvořivost a kulturnost českého předbělohorského měšťanstva (a zapomíná na jejich nekatolickou religiozitu), naopak ve své době spatřuje Kořínek pokles, únavu, selhání. Pro Sticha muselo být nesmírně složité vybrat ze všech informací, které o Kořínkovi a jeho literárním díle měl, text do víceméně vymezených dvou odstavců. Ve fragmentech textů pak ještě nalezneme jména Jana Florianana Hammerschmidta a Jana Jiřího Středovského.

Stichovy texty určené do syntézy *Česká literatura od počátků k dnešku* můžeme jen těžko posuzovat a hodnotit jak z hlediska koncepce, tak z hlediska úplnosti a proporčnosti výkladu, máme k dispozici skutečně jen fragmenty. I z těchto úlomků je ale jasné, že by tato kapitola – přes všechny problémy a některé rychle zastarávající údaje – byla napsána méně tradičně, že by se daleko méně než výsledná verze z pera Jana Lehára přibližovala akademickým *Dějinám české literatury* či syntéze Zdeňky Tiché, tj. více pozornosti by dostaly žánry v předchozích syntézách opomíjené, pravděpodobně by se – na rozdíl od Lehára – Stich vyhnul neproporčnímu důrazu na dílo J. A. Komenského (Lehár et al. 1998, 125–148; Tichá 1984, 228–279; Hrabák et al. 1959, 455–492). Každopádně i zárodky Stichova textu jasně dokládají, že by jeho kapitola o barokní literatuře nebyla zdaleka tak stručná jako výsledná Lehárova. Stichova nejistota je ovšem pochopitelná, dobře znal jen několik vybraných děl, zejména ta, která tiskem vyšla v nové době, z nichž mnohé lektoroval či doplňoval doslovy či předmluvami. Široce koncipovaný průzkum dalších literárních pramenů nebyl ve Stichových tehdejších časových možnostech.

Další nepublikovaný text bez názvu, s incipitem *Slovem literát*, vznikl v samém konci Stichova života (na rubech listů jsou materiály z jednání rektorátu Univerzity Karlovy z léta 2002, Stich je využil nejdříve na podzim 2002, možná na přelomu let 2002–2003). Autor se v něm pokusil zachytit osudy a životní specifika literárních tvůrců v období humanismu a baroka. Studie je zjevně nedokončená a vzhledem k tomu i neproporční, z celkových 16 stran úvod zahrnuje 2 strany, předbělohorské období 11 stran, fragment baroka 3 strany. Text byl s největší pravděpodobností určen do kolektivní monografie *Člověk českého raného novověku* (Člověk 2007). Kapitulu o literátovi jsem nakonec na pokyn editorů zpracoval já, aniž bych tušil, že byla původně zadána Alexandru Stichovi a že existuje nedokončená pracovní verze jeho textu (Stich 38c).

V úvodu se Stich věnuje samotnému pojmu literát, jehož existenci v plném významu slova rozporuje pro pobělohorské období, přiznává mu určitou platnost až pro druhou polovinu 18. století (profesoři Karlovy univerzity Karl Heinrich Seibt a August Gottlieb Meissner, Václav Matěj Kramerius a jeho okruh), případně pro období 16. a začátku 17. století. Zdůrazňuje, že předbělohorské absolventy univerzity čekala buď kněžská služba, nebo výuka na partikulárních školách, odkud ovšem díky sňatkům s bohatými měšťskými dcerami pronikali do vyšších stavovských struktur. K literárskosti té doby přispěla i druhá skupina předbělohorských vzdělanců, kteří se přiblížili ideálu univerzální evropské vzdělanosti, jejímž svorníkem měla být renovovaná klasická latina. Tyto snahy souvisely s vznikem a rozvojem knihtisku, a ten dál ovlivnil nejen tvůrce textů, ale zaměstnal i lidi literárně informované, překládající, redigující, korigující. Tato skupina přetrvávala na rozdíl od skupin uvedených výše bělohorský zlom a stávala se v následujícím období i předmětem odborné lingvistické péče (tištěné gramatiky). V dalším textu využívá Stich metody sondy, snaží se, jak píše, „z masy sociologicky stejnorodých, přitom však existenciálně individualizovaných bytostí vyvolit tři lidské osudy jakožto představitelské“ (Stich 38c, 5). Jako příklady vybírá Bartoloměje Paprockého z Hlohol jako tvůrce solitéra, Daniela Adama z Veleslavína jako spisovatele a tiskařského podnikatele a Václava Šturma jako polemika a rétorika – a každého představí krátkým medailonem. Českobratrské autory uvede jako společenství literátů převážně kněžských – a v tom jsou do určité míry reprezentanty doby následující (byť v ní byli donuceni k emigraci). Pro předbělohorské literáty je dle Sticha typická snaha překročit úzké hranice země a jazyka, zdůrazňuje jejich snahy o spojení s evropskými, zvláště střeoevropskými intelektuály. S tím souvisí vlivy německých luteránských intelektuálů první a druhé generace na české prostředí.

V případě pobělohorského literáta se Stich odvolává na Václava Černého a jeho výklad o generační periodizaci českého baroka (Černý 1996). Opět zdůrazní nulovou literární potenci šlechty (posledními píšícími šlechtickými spisovateli jsou ve Stichově výkladu Vilém Slavata a Jindřich Hýzle z Chodů) a minimální literární snahy měšťanské, jako výjimku připomíná Adama Václava Michnu z Otradovic. Zdůrazňuje Václava Jana Rosu, jenž prý čeká na rozpoznání a uznání jako jediný český literát raného novověku, „který se povznesl k velké české umělé milostné poezii vysokého sluhu“ (Stich 38c, 15). Text uprostřed věty končí, barokním literátům chtěl Stich s největší pravděpodobností věnovat alespoň srovnatelnou pozornost jako autorům předbělohorským.

Alexandr Stich v mnoha ohledech dobře předznamenal další vývoj literárněhistorického bádání pobělohorského období, koneckonců tyto badatelské snahy sám ovlivnil směřováním svých žáků a přátel. Byl ale nejspíš až příliš velký optimista ve věci zájmu širší veřejnosti o barokní (nebo třeba i obrozenskou) literaturu a kulturu, snad až příliš automaticky předpokládal, že kulturně vyspělá česká společnost bude i nadále sledovat alespoň popularizační diskuze, kupovat si a číst čtenářské edice nejvýznamnějších děl a uvažovat o nich. Naše společnost však postupně podléhala tlaku tržních mechanismů a zajímala se stále víc jen o otázky současnosti a nedávné minulosti, navíc velmi často v úhlu pohledu, který si nechala vnutit zpolitizovanými médii. Určité proměny společnosti na přelomu století ale Stich nemohl nevidět. V článku *Co dělat s nepohodlnou minulostí?* upozorňuje na rozhodnutí městské rady jihočeského Velešína zlikvidovat areál rodného domu Josefa Kamarýta. Demokraticky zvolená městská rada tak navázala na likvidační praxi komunisty vedených MěNV a ONV z časů předlistopadových. Proto

Stich navrhl, aby všichni tito vládcové obcí, okresů a krajů dostali šanci na nesmrtelnost v podobě zmínek v odborných a dalších publikacích a slovnících, kde by jejich jména čněla v těsném sousedství jejich „zásluh“. A druhý návrh pana profesora: den, kdy padne Kamarytův rodný dům (z dnešního pohledu už dávno padl, destrukce jeho střešní krytiny proběhla 30. ledna 2001, tím byl prostorově rozbit historický prostor velešinského náměstí, místo domu bylo vybudováno parkoviště a kus parku), by měl parlament ČR na návrh některé státní instituce vyhlásit jako Památný den národní kulturní devastace. A každý rok v tento den by pak měly být veřejně vyhlášovány seznamy toho, co vzalo za své (Stich 38d, 3). Stich tehdy nebyl zdaleka jediný, kdo se veřejně proti tomuto kulturnímu barbarství postavil (Ouroda et al. v tisku). Nemusím zdůrazňovat, že uvedený návrh nikdy nebyl schválen a zřejmě ani podán, ovšem o potřebnosti takového památného dne není pochyb. I v tomto směru zůstaly názory prof. Sticha stále aktuální a inspiřující.

LITERATURA

a) Prameny

Literární archiv Památníku národního písemnictví Praha, fond Alexandr Stich (číslo za jménem odkazuje ke kartonu, ve kterém je uvedený rukopis v současnosti uložen):

- Stich 22a. Vodňanský, N.: *Theatrum mundi minoris*; Benešovský, M.: *Grammatica Bohemica*; Man-
ní, G. B.: *Věčný pekelný žalář*. Fotografie.
Stich 22b. *Různá excerpta*. Rukopisy vlastní.
Stich 25a. *Definít. Kořínek*. Rukopisy vlastní.
Stich 25b. Následující velikonoční text. *Literární noviny* 8. 4. 1993. Tisky a výstřižky.
Stich 31a. Pitr, B.: *Původ a počátek křížové cesty v chrámu blahoslavené Boží Rodičky Marie Panny pod
titulem Nanebevzetí*; Vokoun A. J. V.: *Pulchri gressus in calceamentis filiae principis*. Fotografie.
Stich 31b. *Současná mladá česká barokistika (informační přehled)*. Rukopisy vlastní.
Stich 31c. *Vokoun, Tuček (texty)*. Rukopisy vlastní.
Stich 31d. *Pečený Vokoun na stříbrné míse*. Přepis ze zvukového záznamu zachyceného 18. 10. 1999
R. Lungou. Rukopisy vlastní.
Stich 38a. *Jazyková kultura českého baroka jakožto fenomén obecně kulturní*. Rukopisy vlastní.
Stich 38b. *Baroko*. Rukopisy vlastní.
Stich 38c. „*Slovem literát...*“. Rukopisy vlastní.
Stich 38d. *Co dělat s nepohodlnou minulostí?* Rukopisy vlastní.
Stich 43. *Rukopis o baroku*. Rukopisy vlastní.
Stich 44. *Rytíř (a loutna)*. Rukopisy vlastní.
Stich 47. *Kořínek text*. Rejstřík slov horničných. Rukopisy vlastní.
Stich 54. *Pomsta. Barok-Obrození*. J. M. Král. Rukopisy vlastní.
Stich 71. Tanner J.: *Epitome historica rerum civitatis Plsnae in Bohemia*. Fotografie.
Stich 81a. Kopací míč Jungmann. *Literární noviny* 28. 8. 1996; O andělech a ďáblech v baroku i v nás.
Lidové noviny 21. 1. 1995. Tisky a výstřižky.
Stich 81b. Lautschek S.: *Historie kratochvilná o jednom sedlském pacholku*; týž: *Historické vyprávění jedné
pamětihodné věci*; týž: *Znovu složené písně kratochvilné*. Fotografie.
Stich 88a. *Theatrum passionale. Železnobrodská pašijová hra 1752–1791*. Ed. R. Schmidt. Jablonec nad
Nisou: Státní okresní archiv.
Stich 88b. Fabritius L.: *Mravná naučení na všechny veřejné neděle a na den posvěcení chrámu Páně*.
Ed. I. Bečák (druhá neděle po Devítíku). Fotografie.
Stich 103. Tanner J.: *Epitome historica rerum civitatis Plsnae in Bohemia*. Fotografie.

Stich 119a. *Šimon Lomnický z Budče a incest*. Rukopisy vlastní.

Stich 119b. *Prsy, laktace, incest*. Rukopisy vlastní.

b) Odborná literatura a tištěné prameny

Černý, V. 1996. Generační periodizace českého baroka. In V. Černý. *Až do předsíně nebes. Čtrnáct studií o baroku našem i cizím*, ed. J. Višková, 263–354. Praha: Mladá fronta.

Člověk 2007. *Člověk českého raného novověku*, ed. V. Bůžek a P. Král. Praha: Argo.

Čornejová, I. 2022. Alexandr Stich a „jeho“ Jirásek. *Marginalia historica* 13 (1): 9–18.

Homoláč, J. et al. 2003. Roztrhaný šat svatého Bernarda. *Listy filologické* 126 (3–4): 188–227.

Hrabák, J. et al. 1959. *Dějiny české literatury I. Starší česká literatura*. Praha: Nakladatelství ČSAV.

Kochem, M. 2007. *Veliký život Pána a Spasitele našeho Krista Ježíše a jeho nejmilejší matky Marie Panny, jakož i všech jejich krevních přátel Syna Božího [...]*, ed. M. Sládek et al. Praha: Argo.

Kořínek, J. 2000. *Staré paměti kutnohorské*, ed. A. Stich a R. Lunga. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Lehár, J. et al. 1998. *Česká literatura od počátků k dnešku*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Mikulec, J. 2022. Pobělohorská historická traumata a Jiráskovo Temno. *Marginalia historica* 13 (1): 55–66.

Ouroda, V. et al. V tisku. *Osudy rodného domu J. V. Kamarýta ve Velešíně*. In *Život a dílo J. V. Kamarýta*. České Budějovice: Jihočeské muzeum.

Sládek, M. 2014. Na okraj písemné pozůstalosti Alexandra Sticha aneb Posmrtné cestování pana profesora. *AUC Philologica* 2014 (3 – *Slavica Pragensia* XLII): 21–28.

Stich, A. 1981. Tři kapitoly o českém baroku. 1. K Jiráskovu pojetí českého baroka. *Wiener slavistischer Almanach* 8: 187–244.

Tichá, Z. 1984. *Cesta starší české literatury*. Praha: Panorama.

Vokoun, A. J. 2003. Roztrhaný šat svatého Bernarda, ed. M. Valášek. *Listy filologické* 126 (3–4): 254–284.

Země 1998. *Země dobrá, to jest země česká*, ed. L. Medová a I. Kučerová. Brno: Atlantis.

c) Elektronické zdroje

Databáze Knihopis: https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=KPS

doc. PhDr. Miloš Sládek, Ph.D.

Památník národního písemnictví Praha, Literární archiv

milos.sladek@seznam.cz